

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ต22101 ศิลป:3

หน่วยที่ 1 รูปแบบและแนวคิดในงานทัศนศิลป์

: ดร.จรรยา ตีลา

โรงเรียนปทุมพิทยาคม จังหวัดอุบลราชธานี

ดูยส์กน็ด

รายวิชา ศิลปะ3 รหัสวิชา ศ22101 เป็นรายวิชา
พื้นฐาน จำนวน 1 หน่วยกิต เวลาเรียน 2 ชั่วโมง/
สัปดาห์

เนื้อหาและองค์ความรู้เกี่ยวกับทัศนศิลป์ ทั้ง
ภาคทฤษฎีและการปฏิบัติ

ศิลปะสร้างเสริมความคิดสร้างสรรค์ ความมุ่งมั่น
และจินตนาการ ตลอดจนความอดทน วินัยในตนเอง

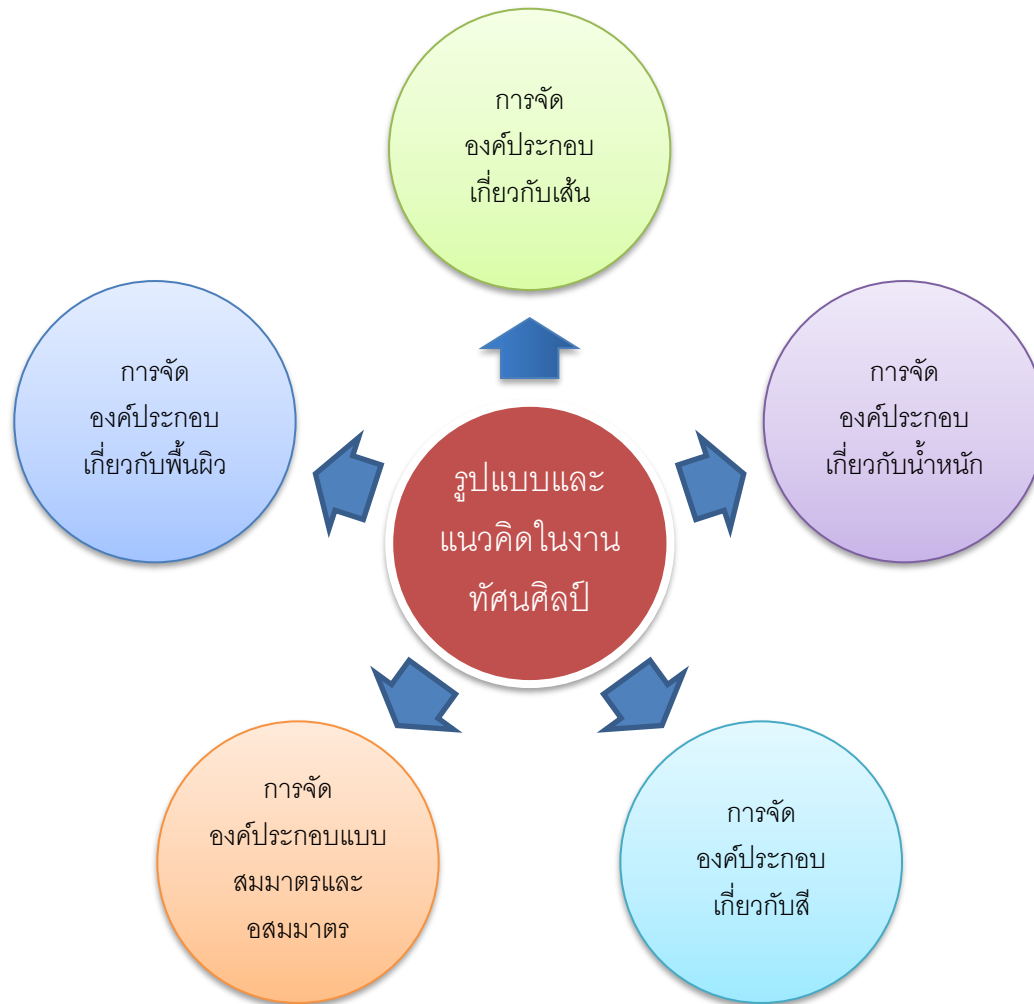
ขอให้สนุกกับการเรียนรู้ ศิลปะไม่มีถูก ไม่มีผิด
ขอเพียงกล้าคิดกล้าทำสู้ๆนะจ๊ะ

ตัวชี้วัด

- อภิปรายเกี่ยวกับทัศนธาตุในด้านรูปแบบและแนวคิดของงานทัศนศิลป์
ได้ (ศ ๑.๑ ม.๒/๑)

ผังสาร:การเรียนรู้

รูปแบบและแนวคิดในงานทัศนศิลป์

⇒ องค์ประกอบในการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์

การสร้างงานทัศนศิลป์ ประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้
รูปทรง (Form) หมายถึง โครงสร้างทางวัตถุของงานศิลปะ

- ในงานจิตรกรรม รูปทรงเกิดจากการผสมผสานกันของเส้น น้ำหนัก เนื้อที่ว่าง สี และลักษณะพื้นผิว
- ในงานประติมากรรม รูปทรงเกิดจากเส้น น้ำหนัก ปริมาตร และลักษณะพื้นผิว
- ในงานภาพพิมพ์ รูปทรงเกิดขึ้นได้เช่นเดียวกับงานจิตรกรรม

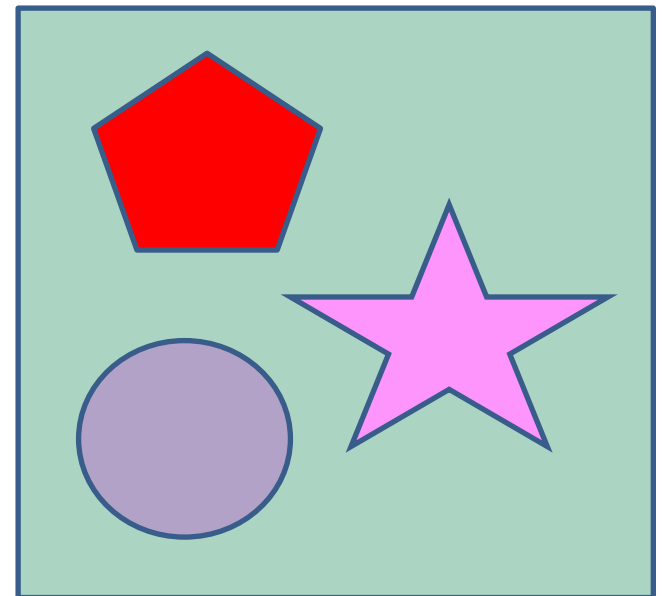
เรื่อง (Theme) คือ ลักษณะทางความรู้สึกหรือทางนามธรรมของ
โครงสร้างหรือรูปทรงนั้น

เทคนิค (Technique) คือ โครงสร้างทางวัสดุ ฝีมือ การใช้วัสดุ
ความคงทนและความเหมาะสมกับการแสดงออก

เนื้อที่ว่าง (Space) คือ พื้นที่ให้มวลธาตุทางทัศนศิลป์

เนื้อที่ว่าง คืออะไร ?

๑. ปริมาตรที่วัตถุหรือรูปทรงกินเนื้อที่อยู่
๒. ระยะห่างระหว่างรูปทรงหลายรูปทรง
(ช่องไฟ)
๓. ปริมาตรของความว่างที่ถูกล้อมด้วย
ขอบเขตหรือผนัง

๔. พื้นที่ของแผ่นราบ (Plane) ๒ มิติ
ที่จิตรกรใช้เขียนรูปลงไป (หมายถึง
กระดาษ ผ้าใบและอื่น ๆ)

๕. การแทนค่าของความลึกลงบนพื้นผิวที่
เป็น ๒ มิติ หมายถึง การเขียนรูปให้
เห็นดวงตาว่ามีความลึกในงาน
จิตรกรรม

๖. การสร้างภาพโดยใช้ปฏิริยาระหว่างสีและ
รูปทรง ให้เกิดผลแก่ประสาทตา (เห็นได้ชัดใน
งานจิตรกรรมแบบออปอาร์ต (Op.Art) ที่ทำ
ให้ผู้ชมผลงานเห็นพื้นผิวของภาพ ตื้นลึก นูน
เว้า สลับกันไม่หยุดนิ่ง เป็นการสร้าง Space
ขึ้นวิธีหนึ่ง)

พื้นที่ทางกายภาพ-พื้นที่และความลึกแบบลวงตา

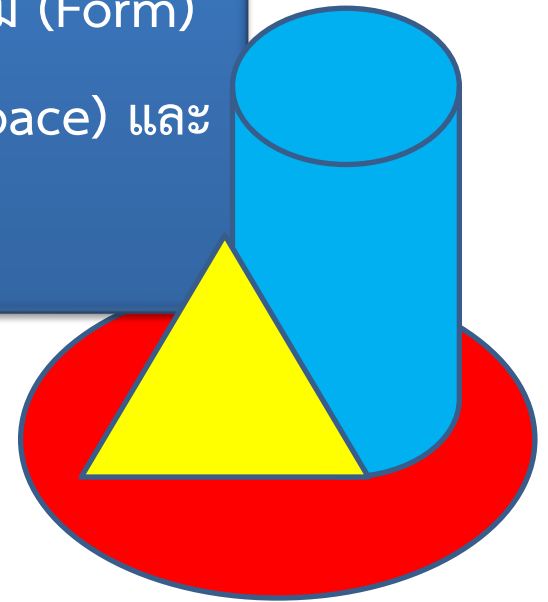
เนื้อที่ว่าง หรือสเปซ (Space) ของงานประติมากรรมและสถาปัตยกรรมสามารถสัมผัสได้ เรียกว่า “พื้นที่ทางกายภาพ” ส่วนในงานจิตรกรรมหรือภาพยนตร์ เนื้อที่ว่างเป็นสิ่งลวงตา ใช้วิธีการทางจิตรกรรมทำให้เกิดความลึกขึ้น เรียกว่า “พื้นที่และความลึกแบบลวงตา”

การจัดรูปแบบ (Format)

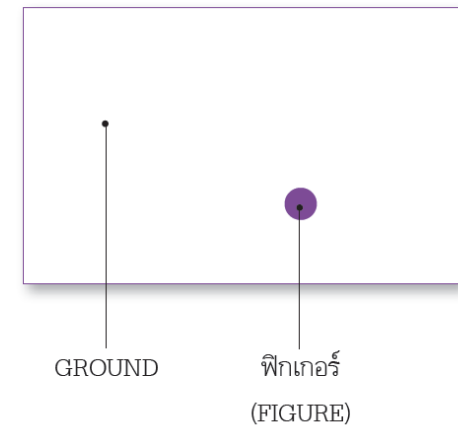
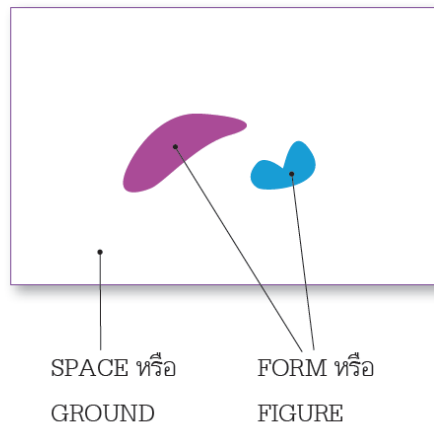
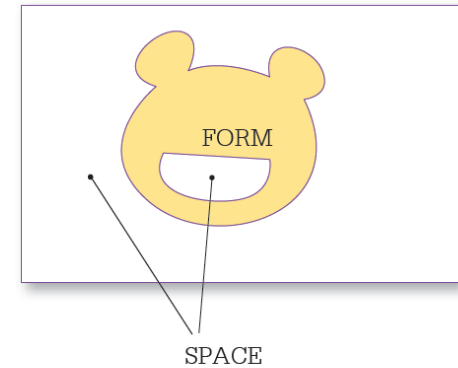
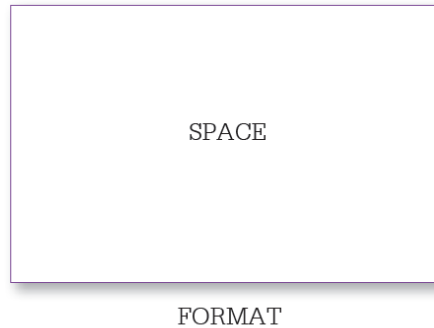
คือ เนื้อที่ว่างสำหรับงานจิตรกรรมก่อนที่จะสร้างรูปทรงลงไป
ได้แก่ แผ่นกระดาษ ผ้าใบหรือพื้นที่รองรับ

รูปทรง-เนื้อที่ว่าง (Form-Space) เมื่อมีสิ่งหนึ่งปรากฏขึ้นบน
เนื้อที่ว่าง (Space) เราเรียกสิ่งนั้นว่า รูปทรงหรือฟอร์ม (Form)
ในงานศิลปะชิ้นหนึ่ง จึงมีฟอร์ม (Form) กับสเปซ (Space) และ
เรียกความว่างรอบ ๆ รูปทรงนั้นว่าสเปซ (Space)

รูป-พื้น (Figure-Ground)

ในงานจิตรกรรมหรือภาพพิมพ์ รูปทรงที่เราสร้างขึ้นบนฟอร์มแมต (Format) (กระดาษหรือผืนผ้าใบ) เราเรียกว่า ฟอร์ม (Form) หรือฟิกเกอร์ (Figure) (Figure ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงรูปคน ลัตุว์ หรือสิ่งของเท่านั้น แต่หมายถึงรูปทรงทุกชนิด รวมทั้งรูปทรงแบบนามธรรม ด้วย) ส่วนบริเวณที่ว่างที่แสดงความลึกหรือไม่ก็ตามนั้น เราเรียกว่า สเปซ (Space) หรือกราวนด์ (Ground)

การจัดองค์ประกอบเกี่ยวกับเส้น

การจัดองค์ประกอบเกี่ยวกับเส้น เป็นการนำเส้นในลักษณะต่าง ๆ เช่น เส้นตรง เส้นโค้ง เส้นคด เส้นคลื่น เส้นฟันปลา เส้นสั้น-ยาว เส้นระนาบ เส้นตั้ง มาประกอบกันให้เกิดความสัมพันธ์

นิ่ง สงบ

เคลื่อนไหวเล็กน้อย

ก่อนทำรูปประติมากรรม ศิลปินเขียนแบบร่างจากรูปคนอื่น ทำให้เส้นดูเรียบง่าย ไม่แสดงลักษณะละเอียดของกล้ามเนื้อและความเป็นจริง จากนั้นนำไปปั้นเป็นรูปประติมากรรมแสดงความสงบ โครงสร้างของรูปปั้นจะเป็นเส้นตั้ง

การจัดองค์ประกอบเกี่ยวกับน้ำหนัก

การจัดองค์ประกอบเกี่ยวกับน้ำหนัก คือ การใช้น้ำหนักที่มีความสว่างและความมืด หรือความอ่อนแก่ของสี จากสีขาว สีเทา และสีดำ นำมาประกอบกันในลักษณะต่าง ๆ ทั้งลักษณะแบบความเป็นจริง หรือเพิ่มเติมให้มากขึ้นตามทัศนะส่วนตัว และอาจคิดฝัน ขึ้นตามจินตนาการและประสบการณ์ ทั้งนี้ ผู้สร้างสรรค์อาจระบายน้ำหนักอ่อนแก่ ตามแนวความคิดและจุดประสงค์ที่ต้องการโดยอิสระ

การจัดองค์ประกอบเกี่ยวกับสี

การจัดองค์ประกอบเกี่ยวกับสี คือ การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่นำคุณลักษณะของสีอันเป็นทัศนธาตุที่มีคุณสมบัติครบถ้วนทุกประการ หรือทุกชนิดมาประกอบกันขึ้น เพื่อแสดงออกถึงอารมณ์

การจัดองค์ประกอบเกี่ยวกับพื้นผิว

การจัดองค์ประกอบเกี่ยวกับพื้นผิว คือ การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะโดยการนำพื้นผิวที่สามารถสัมผัสจริง หรือการสร้างสรรค์พื้นผิวให้เกิดผลตามความรู้สึกมาประกอบกัน ให้สอดคล้องสัมพันธ์ตามความคิดและจินตนาการ

การจัดองค์ประกอบแบบสมมาตรและอสมมาตร

๑. สมมาตร (Symmetry) หรือ
การจัดวางภาพผลงานศิลปะให้ม
ีความสมมาตรทั้งด้านซ้าย-ขวา

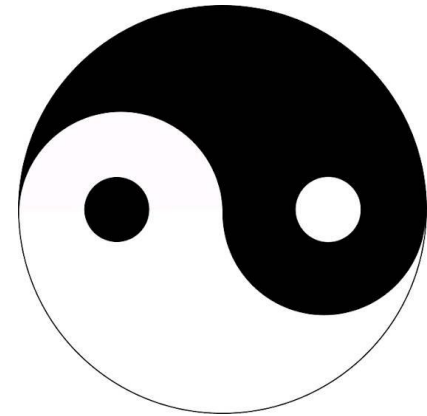
๒. อสมมาตร (Asymmetry)
ภาพทางด้านซ้าย-ขวา จะมี
ความแตกต่างไม่เหมือนกัน

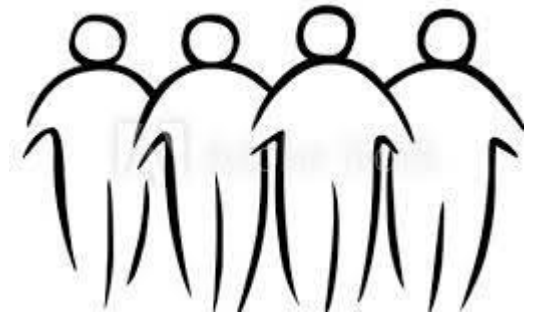
การจัดองค์ประกอบเกี่ยวกับดุลยภาพหรือความสมดุล (Balance)

ความสมดุลในธรรมชาติมี ๒ วิธี คือ

วิธีที่ ๑ เกิดจากการถ่วงดุลของน้ำหนักหรือความขัดแย้ง

ความเคลื่อนไหว (Movement) เกิดขึ้นเมื่อมีสิ่งใดปรากฏอยู่ในที่ว่าง (Space) และ
เกิดปฏิกิริยาความเคลื่อนไหวขึ้น

การจัดองค์ประกอบเกี่ยวกับความเคลื่อนไหว

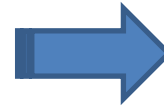
- ◆ ความเคลื่อนไหวจากธรรมชาติ
- ◆ ความเคลื่อนไหวจากงานการวาดเส้น
- ◆ ความเคลื่อนไหวจากงานออกแบบกราฟฟิก
รูปคนนิ่ง-เคลื่อนไหว

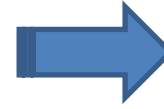
การจัดองค์ประกอบโดยใช้รูปร่างและรูปทรงมาประกอบ

การจัดองค์ประกอบรูปร่าง

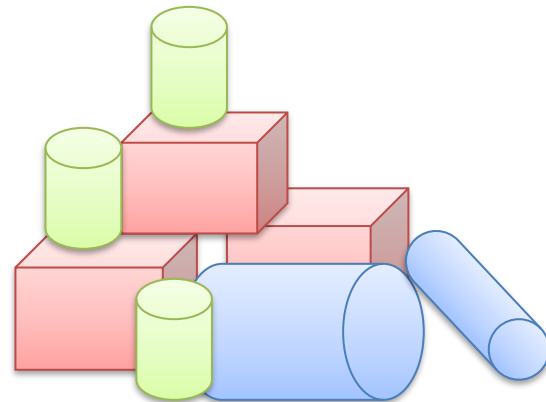
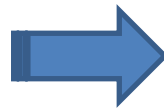
- รูปร่างธรรมชาติ (Organic Shape)

- รูปร่างอิสระตามจินตนาการ (Free Shape)

- รูปร่างเรขาคณิต
(Geometric Shape)

คงจะพอเข้าใจ

“รูปแบบและแนวคิดในงานทัศนศิลป์”

บ้างแล้วนะจ๊ะ งั้นลองไปทำแบบทดสอบหลัง
เรียนกันดูนะจ๊ะ

พบกันใหม่ในหน่วย
การเรียนต่อไปนะ
จ๊ะ

ขอบพระคุณ

ข้อมูล : หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานทัศนศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.)

ภาพ : อินเทอร์เน็ต

